

PODDUKLIANSKY

KNIHOVNÍK

Ročník 4 číslo 1

2013

Časopis Poddukľianskej knižnice vo Svidníku

**VESELÚ
VEĽKÚ NOC**

OBSAH

<i>Knižnica pre všetkých.....</i>	<i>1</i>
<i>Naše aktivity.....</i>	<i>1</i>
<i>Týždeň slovenských knižníc.....</i>	<i>3</i>
<i>Z činnosti knižníc nášho regiónu v roku 2012.....</i>	<i>9</i>
<i>Marec – mesiac knihy.....</i>	<i>15</i>
<i>Oddelenie ako ho (ne)poznáte.....</i>	<i>17</i>
<i>Regionálne osobnosti – Mikuláš Hvozda.....</i>	<i>19</i>
<i>Z pera našich čitateľov.....</i>	<i>21</i>
<i>Vyšlo satirické dielo Nadeždy Varcholovej.....</i>	<i>21</i>
<i>Slávnostnou akadémiou si uctili veľikána T. Ševčenka.....</i>	<i>22</i>
<i>Police plné kníh.....</i>	<i>23</i>
<i>Jazykové omyly.....</i>	<i>25</i>
<i>Viete, že...?.....</i>	<i>26</i>
<i>Výrazy, ktoré prekľenuli tisícročia.....</i>	<i>27</i>
<i>Čas na zábavu.....</i>	<i>28</i>

Knižnica pre všetkých

Naše aktivity

V priestoroch Podduklianskej knižnice sa dňa **4. februára 2013** o 16.00 hod. uskutočnilo slávnostné otvorenie putovnej výstavy pod názvom **Biblia včera, dnes a zajtra**, ktorej

hlavným koordinátorom, spoluorganizátorom, lektorom a prednášajúcim je Peter Hamrozi zo združenia I4U v Českom Těšíne. Po oficiálnom otvorení si návštevníci výstavy mohli prezrieť viac ako 300 rôznych exponátov pre dospelých, mládež aj deti vo viac ako 80 jazykoch, vrátane slovenčiny. K dispozícii boli rôzne Biblie, spevníky, modlitebné knižky, kancionály, ale aj biblické príbehy pre deti a mládež, rôzne študijné materiály a komentáre, mapy. Okrem starých klasických Biblií prítomní mohli vzhliadnuť aj rôzne Biblie v modernejšom prevedení, ako napr. v prevedení maskáčovom i Biblie pre väzňov. Kuriozitou bola aj Biblia do vody.

Zaujímavými boli tiež Biblia a kancionál v reči černošského kmeňa Zulu, Biblia v esperante alebo vo vietnamčine, hebrejská a grécka Biblia, ručný prepis evanjelia podľa Marka na cigaretovom papieriku vytvorený politickým väzňom, jedna z najmenších Biblií na svete, ktorá je písaná v angličtine a je určená pod mikroskop, biblická kniha v Braillovom písme, ručne prepísaná Biblia... Obľúbenou novinkou pre mladých je Nový zákon na MP3, ktorý sa najlepšie počúva pri cestovaní, mladí ju radi čítajú na CD a DVD nosičoch. Skoro všetky tieto materiály pochádzajú zo súkromných zbierok z Česka a Slovenska. Výstava trvala do 14. februára na hudobnom oddelení a mala obrovský úspech, navštívilo ju okolo 1462 návštevníkov z radov detí, mládeže ale i dospelých. Súčasťou výstavy bol aj bohatý sprievodný program v podobe mnohých prednášok, premietaní animovaných filmov pre deti s náboženskou tematikou, ale aj súťaží, v ktorých si súťažiaci overili svoje vedomosti, ale aj šikovnosť pri hľadaní správnych odpovedí nielen na internete, ale aj vo vystavovaných exponátoch. A ešte jedna zaujímavosť, všade kde bola táto výstava inštalovaná sa konal ručný prepis Biblie, to znamená, že každý kto mal záujem mohol sám vlastnoručne prepísať niekoľko viet z Biblie, a keď bude prepísaná celá, tak sa potom táto ručne prepísaná Biblia dá vytlačiť a každá inštitúcia, v ktorej sa výstava konala, dostane jeden exemplár.

**Z ďalších podujatí konaných v mesiacoch január – marec 2013
môžeme ešte spomenúť:**

* rozprávkové dopoludnia a popoludnia pre MŠ v meste, ktoré boli venované knihe **Maxík a kamaráti**. V knihe o malom školákovi Maxíkovi, ktorého mnohí detskí čitatelia poznajú aj z rovnomenného časopisu, rozpráva Maxík svoje príbehy, ktoré zažíva v škole, doma, ale aj medzi kamarátmi. Občas máva aj ťažké chvíle a určite mu malí čitatelia držia palce, inokedy sa zasa spolu s ním zasmejú a zabavia. Knihu **Maxík a kamaráti** napísala Danuša Dragulová-Faktorová a vyšla s krásnymi farebnými ilustráciami Štefana Šilhana;

* **Bola raz jedna rozprávka** – rozprávkové popoludnie – čítanie rozprávok pre škôlkárov;

* sú knihy krásne, múdre, vtipné. Knihy, ktoré dokážeme prečítať jedným dychom. Páčia sa nám, ako je to všetko pekne vymyslené, napísané, nakreslené a takéto sú hlavne rozprávky, ktoré si čítali deti z Detského domova vo Svidníku na podujatí, ktoré sa nieslo pod názvom **Moja kamarátka knižka**;

* beseda o knihe Márie Ďuríčkovej **Danka a Janka**. Je to kniha veselých, ale i poučných príbehov na nerozoznanie podobných sestričiek – dvojčiat, ktoré ako všetky deti, aj keď sa hašteria, ale aj pomáhajú a ktoré zažijú kopec zábavy a dobrodružstiev;

* deti ŠK si v knižnici čítali úryvky z obľúbenej **Rozprávky o psíčkovi a mačičke**, ako spolu gazdovali v malom domčeku pod lesom, ako si v ňom spolu nažívali a chceli robiť všetko tak, ako robia veľkí ľudia a ešte o všelijakých iných veciach. Knihu pre deti, napísal a nakreslil Josef Čapek;

* s autorkou knihy **Modrý vlk a Zo zelenej lúky Magdalénu Pavlišinovou** sa stretli v knižnici žiaci 1. stupňa Spojenej školy ZŠ, kde im porozprávala nielen o svojej knihe, ale dozvedeli sa niečo aj o jej živote, o tom ako, kedy a prečo začala písať. Táto kniha je rozdelená do dvoch tematických celkov a má aj dva názvy. V prvom príbehu ide o prerozprávajúce príbehy, ktoré autorka reálne zažila so svojimi vnúčatami a v druhom príbehu vystupujú rôzne imaginárne postavičky, ale aj rôzne zvieratká;

* **slávnostný zápis prvákov** základných škôl v meste Svidník do knižnice a exkúzie.

Klub umeleckého slova a trio Tropar, ktorí pracujú pri Podduklianskej knižnici uskutočnili tieto podujatia:

- * večer s duchovnou a ľudovou piesňou - Duša spieva - koncert v divadle A. Duchnoviča v Prešove;
- * literárno-hudobné pásmo - Matka Zem žaluje pre účastníkov Plenárneho zasadnutia oblastného výboru SZPB;
- * Marcový chodníček k Tarasovi (literárno-hudobné pásmo poemy T.H.Ševčenka „Slúžka“);
- * večer o Ševčenkovi v divadle O. Duchnoviča v Prešove;
- * Marcový chodníček k Tarasovi – literárno-hudobné pásmo z tvorby T.H. Ševčenka

Nadežda Mičáková

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC

Podduklianska knižnica vo Svidníku
TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC

Podduklianska knižnica vo Svidníku sa aktívne zapojí do tohtoročného 14. ročníka Týždňa slovenských knižníc (TSK), ktorý sa bude konať **od 18. marca do 24. marca 2013**

Podduklianska knižnica ponúka pestrú paletu aktivít:

18.03.2013
* **JA UŽ VIEM ČITAŤ** - informačná výchova pre žiakov I. ročníkov ZŠ, spojená so slávnostným zápisom do knižnice
* **POTULKY NA BICYKLI NAPRIEČ AMERIKOU** - beseda s cestovateľom Róbertom Paličkom, pre žiakov ZŠ

19.03.2013
* **ČITATEĽSKÝ MARATÓN** - pre žiakov základných škôl

20.03.2013
* **POZABUDNUTÍ HRDINOVIA** - beseda s J. Rodákom o jeho knihe
* **Z RÍŠE ROZPRÁVOK** - vyhodnotenie výtvarnej súťaže

21.03.2013
* **IKONA - OKNO DO DUŠE** - beseda s ikonopiscom pre študentov SPŠ odevnej
* **Z KLENOTNICE SLOVENSKEJ LITERATÚRY** - hodina slovenskej literatúry pre študentov SOŠ-technickej

22.03.2013
* **KDE BOLO, TAM BOLO ... BOLA RAZ JEDNA KNIŽNICA** - besiedka pre deti MŠ
* **POVIESTKY SPOD PIECKY** - beseda pre žiakov ZŠ

Výchovné a vzdelávacie podujatia v bibliobuse:

* **VEDOMOSTI, BOHATSTVO BUDÚCNOSTI** - cyklická súťaž pre žiakov ZŠ v regióne
* **HÁDAJTE S NAMI** - hádanky pre žiakov ZŠ
* **EXKURZIE, INFORMAČNÉ VÝCHOVY, SLÁVNOSTNÉ ZÁPISY, BURZA KNIH A ČASOPISOV**

Motto TSK:
"Knižnice pre všetkých"

TYŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC

OZNÁMENIE

*Podduklianska knižnica vo Svidníku v rámci
TÝŽDŇA SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC
od 18.3.2013 do 24.3.2013 ponúka **z d a r m a**:*

- * **zápisné do knižnice***
- * **vrátenie dlho požičaných kníh***
- * **prístup na internet***

18.3.2013

POTULKY NA BICYKLI NAPRIEČ AMERIKOU – beseda s cestovateľom Róbertom Paličkom pre žiakov ZŠ – priblíženie cesty naprieč Amerikou + ukážky bohatej fotodokumentačnej zbierky

O svoje zážitky z ciest po Mexiku a stredozápade USA sa **18. marca 2013** podelil so žiakmi Základnej školy na ulici 8. mája vo Svidníku cestovateľ Róbert Palička, ktorý spolu so svojou manželkou absolvovali v sedlách svojich bicyklov, ale aj autom, cestu naprieč

Mexikom a stredozápadom USA. Ako povedal cestovateľ: „*príležitosť vycestovať "inak" a na dlhšie nemá každý. Pauzu v nezamestnanosti medzi životom v zahraničí a návratom*

do rodnej krajiny sme sa rozhodli stráviť na sedlách svojich bicyklov. Podstatou cesty bolo vypadnúť z denného stereotypu dnešnej spoločnosti. Žiadna veľká idea, žiadne veľké objavovanie. Taká čistička hlavy...” Ich cesta začala 26. marca 2012 príchodom do Cancumu (Mexiko) a odtiaľ prejazdili celý Yucatánsky polostrov, pokračovali pozdĺž Karibského pobrežia do Belize a Guatemaly. Navštívili štáty stredozápadu, ako napr. Texas, Arizona, Colorado... a svoju cestu ukončili po piatich mesiacoch v New Yorku. Tak si splnili svoj sen, ktorý bol jediným cieľom ich netradičnej cesty za veľkou mláku. Na podujatí v knižnici si prítomní vypočuli nielen zážitky a dobrodružstvá z ich ciest, ale

prostredníctvom elektronickej prezentácie si mohli pozrieť aj fotodokumentáciu z tejto jedinečnej cesty. Dozvedeli sa napr. aj o najľudnatejšom mieste v Nevade – Las Vegas, ktoré bolo postavené v púšti a dnes je považované za svetové centrum hazardu, o Alcatraze v strede Sanfranciského zálivu v Kalifornii, ktoré bolo kedysi väzením s najvyššou ostrahou, a dnes je ostrov historickým areálom a múzeom, o vstupnej bráne do národného parku Grand Teton, ktorá je zhotovená z parožia... Cestovateľ svojim pozorným poslucháčom porozprával čo to aj o flóre a faune jednotlivých štátov, ktorými prechádzali a na fotografiách mohli vidieť aj gigantické sekvoje, rôzne zvieratá, ako napr. bizóny, kojoty, losy a mnoho iných zaujímavostí. Za zmienku stojí aj fakt, že na ich cestách-necestách naprieč štátmi Ameriky im nezištne pomáhali bežní ľudia, či už pri ubytovaní, stravovaní, pri oprave automobilu a poskytovaní rozličných informácií, týkajúcich sa orientácie v lokalitách, ktorými prechádzali počas svojho putovania.

19.3.2013

JA UŽ VIEM ČITAŤ - informačná výchova spojená so slávnostným zápisom prvákov do knižnice pre žiakov CZŠ sv. Juraja

KDE BOLO TAM BOLO... BOLA RAZ JEDNA KNIŽNICA – besiedka o knihách a knižnici, čítanie rozprávok, hádanie hádaniek pre deti MŠ na Ul. 8. mája

**Mám taký súdok, v ktorom je dvojaký nápoj,
a predsa sa nezmieša. Čo je to?**

Lieta po poliach, a nie je to kôň. Čo je to?

20.3.2013

POZABUDNUTÍ HRDINOVIA – beseda s Jozefom Rodákom o jeho knihe

V druhej polovici roku 2012 sa v knižnici konala prezentácia knihy Jozefa Rodáka *Pozabudnutí hrdinovia*, knihy, v ktorej nájdeme príbehy jednoduchých ľudí vojnových a povojnových čias, príbehy zo života v zákopoch ale aj povojnovom živote ľudí pod je napísaná veľmi pútavo, zaujímavú tému, a to bol z dôvodov, aby sme zorganizovali stretnutie našej mládeže s autorom tejto publikácie, aby sa tak mohli o týchto udalostiach dozvedieť z úst človeka, ktorý aj keď ešte ako dieťa, ale žil v tej dobe. A tak sa **20. marca 2013** stretol autor tejto knihy so svojimi mladými čitateľmi, kde im porozprával okrem iného aj o tom, ako sa dostal k písaniu, prečo sa rozhodol napísať takúto knihu, ako zbieral materiál na ňu a čo všetko pri tom zažil.

zákulisia frontového príbehy o ťažkom Duklou. Táto kniha ľahko sa číta, má možno aj jeden

zbieral

Z KLENOTNICE SLOVENSKÝCH ĽUDOVÝCH ROZPRÁVOK – beseda o slovenskom folkloristovi, zberateľovi ľudovej slovesnosti a rozprávkarovi Pavlovi Dobšinskom, o jeho živote a tvorbe a čítanie jeho známej rozprávky *Zlatovláska* pre deti Detského domova vo Svidníku

21.3.2013

IKONA - OKNO DO DUŠE – beseda s ikonopiscom jerejom Mgr. Janom Pajkošom pre študentov SPŠ

Že ikonopisectvo je zvláštne umenie, že je to vlastne pretvorenie písma do viditeľnej podoby, že je zviditeľnením neviditeľného, zobrazuje neviditeľného ducha, prebývajúceho vo viditeľnom tele, že je to modlitba, ktorá sa kopírovaním už vytvorených námetov odovzdáva ďalej, to sme sa mohli dozvedieť na stretnutí študentov SPŠ odevnej s ikonopiscom jerejom Mgr. Janom Pajkošom na *Ikona – okno do duše*, ktoré marca 2013 v priestoroch besedy sme sa dozvedeli aj čo autorovi, o jeho začiatkoch, čo ho inšpiruje k písaniu ikon, ako písanie, aké prostriedky používa pri

podujatí sa konalo 21. knižnice. Počas to o samotnom úspechoch, o tom sa pripravuje na svojej práci,

čoho by sa mal ikonopisec vyvarovať počas písania ikon, ale aj o tom, že ikonopisec nehľadá svoju predstavu o kráse, ale Pravdu, ktorá pochádza z ikony a oblieka ju do jej formy. O tom, že podujatie malo úspech svedčí živá diskusia a množstvo otázok, ktoré študenti kládli autorovi ikon.

Z KLENOTNICE SLOVENSKEJ LITERATÚRY – hodina slovenskej literatúry pre študentov SOŠ technickej o Andrejovi Sládkovičovi, jeho živote a tvorbe

KNIŽNICA OKNO DO SVETA - beseda o knihách a knižnici pre deti z Rómskej komunity

22.3.2013

ČITATELSKÝ MARATÓN - pre žiakov základných škôl - nepretržité čítanie detských kníh

Podporiť čítanie u detí, podporiť ich návštevy knižnice a zároveň poukázať na význam literatúry pre detského čitateľa, to je cieľom **Čitateľského maratónu**, do ktorého sa zapojili žiaci základných škôl v meste Svidník. Na tomto podujatí každé dieťa prečítalo

nahlas 10 riadkov z knihy H. Ch. Andersena Rozprávky a podpísalo sa na prezenčnú listinu, ktorá bola k tejto príležitosti vyhotovená. Každá trieda mala na čítanie vyhradených 20 minút. Nakoniec sa podpisy spočítali a určila sa víťazná škola. Tohtoročným víťazom bola škola na Ul. 8. mája. Podujatia sa v tomto roku zúčastnilo 78 detí.

V rámci Týždňa slovenských knižníc šancu na vrátenie kníh bez zaplataenia upomienok využilo 16 čitateľov, ktorých dlžná suma voči knižnici činila 182,24 € a vrátilo sa takto 52 kníh. Do knižnice sa tento týždeň zapísalo 39 nových čitateľov. Internet zdarma využilo 45 používateľov. V TSK bolo uskutočnených 10 podujatí, na ktorých sa zúčastnilo 377 účastníkov.

Nadežda Mičáková

Z činnosti knižníc nášho regiónu v roku 2012

P O D D U K L I A N S K A K N I Ž N I C A V O S V I D N Í K U

Knižničné fondy

Prírastok KF za rok 2012 činil **2 283 kn.j.**, z toho:

v PK 1 711 kn.j.

v BUS 572 kn.j.

Prírastok KF za rok 2012 v porovnaní s minulým rokom (1 875 kn.j.) bol **väčší o 408 kn.j.**

Prírastok získaný kúpou CK činil **1 914 kn.j.**, (grant-564, kúpa-1350) t.j. 83,83 % z celkového prírastku, z toho:

- v PK 1 411 kn.j. t.j. 82,47 % z prírastku CK

- v BUS 503 kn.j., t.j. 87,94 % z prírastku BUS

Prírastok získaný darom **369 t.j. 16,16 %** z celkového prírastku (CK-300 t.j. 17,53%, Bus-69 t.j. 12,06 %)

Počet zv. na jedného obyvateľa:

- v meste (11 528 obyv.) predstavoval **5,46 zv.**

- v meste a v pobočke BUS (32 125 obyv.) predstavoval **2,91 zv.**

- v pobočke BUS (20 597 obyv.) predstavoval **1,66 zv.**

V porovnaní s minulým rokom v počte zv. na obyvateľa nedošlo k výraznejšej zmene.

Počet zv. na jedného používateľa:

- v meste (1 927 použív.) predstavoval **32,29 zv.**

- v meste a v pobočke BUS (2 348 použív.) predstavoval **39,88 zv.**

- v pobočke BUS (421 použív.) predstavoval **74,62 zv.**

Pokračovalo sa v obsahovej previerke knižničného fondu a na jej základe bolo vyradených spolu 5 978 opotrebovaných, stratených a nedobytných kn.j. V PK bolo vyradených 2 459 kn.j., a v bibliobuse 3 519 kn.j.

Na základe príkazu č. 1/2012 na vykonanie revízie KF bola v dňoch **25.6.2012 – 13.7.2012** uskutočnená riadna elektronická revízia knižničného fondu v rámci knižnično-informačného systému VIRTUA.

Používatelia

Knižnica v roku 2012 evidovala **2 348 používateľov**, z toho 1002 detských používateľov do 15 rokov a **28 716 návštevníkov**. V porovnaní s rokom 2011 bol zaznamenaný pokles o 150 registrovaných používateľov.

Výpožičky

V hodnotenom období knižnica dosiahla **72 411 výpožičiek**. V porovnaní s minulým rokom bol zaznamenaný nárast výpožičiek o **7 345**.

Podujatia

V roku 2012 oddelenie služieb a bibliobusu uskutočnilo **207 podujatí**, na ktorých sa zúčastnilo **5 191 účastníkov**. Bolo vyhotovených 40 nástieniek a inštalovaných 25 výstaviiek. Knižnica sa môže popýšiť mnohými krásnymi podujatiami, ktoré uskutočnila počas celého roka k rôznym udalostiam. Spomenieme aspoň tie, ktoré sa udiali počas **Týždňa slovenských knižníc** (26. marca – 1. apríla 2012), a to napr. zážitkové čítanie pre deti materských škôl **O SNEHULIAKOVI S HORÚCIM SRDCOM, ČITATEĽSKÝ MARATÓN**, literárno-hudobné pásmo **BEREZNEVA STEŽKA DO TARASA**, prednášku A. Pliškovej z Prešovskej univerzity **MATERINSKY JAZYK RUSÍNOV NA ZAČIATKU 21. STOROČIA**, besedu s nevidiacou N. Muščikovou pre študentov Gymnázia blahoslavenej Matky Terezy **NEVIDIACI SVET**, výtvarnú súťaž **Z RÍŠE ROZPRÁVOK**, hodinu slovenskej literatúry pre študentov SOŠ-technickej **Z KLENOTNICE SLOVENSKEJ LITERATÚRY : Ľ. ŠTÚR**. Počas celého týždňa bol v knižnici zdarma zápis nových čitateľov, znížené poplatky za internet a odpustené upomienky.

Oddelenie BIS uskutočnilo **Hodiny bibliografie** (dvojhodinovky) pre študentov 3. ročníkov Gymnázia duklianskych hrdinov vo Svidníku, zamerané na techniky citovania literatúry v odborných stredoškolských prácach v rámci hodiny slovenského jazyka a literatúry, na popis rôznych typov dokumentov s praktickými ukážkami. Pripravená bola prezentácia publikácie **Dvesto rokov svidníckeho regiónu v dátumoch : kalendárium osobností, udalostí a faktov okresu Svidník**. Publikáciu do života slávnostne uviedol Peter Chudík, predseda PSK. Súčasťou prezentácie bola panelová výstava **Zaujímavosti z okresu Svidník** a výstavy pod názvom **Regionálna literatúra z fondu knižnice a Netradičné regionálne dokumenty vo fonde knižnice**. Uskutočnilo sa aj slávnostné otvorenie výstavy **Erby miest a obcí okresu Svidník a Prešovského samosprávneho kraja (PSK)** (výstava zo súkromnej zbierky JUDr. Jána Gregu zo Svidníka a Krajského múzea v Prešove) ; výstava bola súčasťou podujatia Deň Prešovského kraja.

Dotácie MK SR na projekty

Kniha – prameň poznania a vedomostí - projekt na podporu literatúry, knižnej kultúry a knižníc – dotácia v grantovom systéme na nákup knižného fondu od Ministerstva kultúry SR v hodnote **4 000.- €**

Detský kútik plný zábavy obstaranie hmotného majetku v intenciách bežných výdavkov – zakúpenie Xbox hracej konzoly, veľkoplošnej televízie a DVD nosičov (3 ks) v hodnote **1 900.- €**

Služby čitateľom ešte kvalitnejšie ako doteraz - dotácia v grantovom systéme Ministerstva kultúry SR v hodnote 7 820.- € - **projekt nebol podporený**

Kultúrne poukazy - projekt na sprístupnenie kultúrnych hodnôt a poskytnutie kultúrnych aktivít a služieb žiakom základných a stredných škôl a ich pedagógom prostredníctvom kultúrnych poukazov v kultúrnych inštitúciách – dotácia v grantovom systéme od Ministerstva kultúry SR v hodnote v hodnote **693.- €**

Koncom roka 2012 boli vypracované 3 projekty, výsledky, ktorých budú známe až v roku 2013: Čítam rád, kniha je môj kamarát, Rýchla informácia nad zlato, Čitateľský preukaz v novom šate.

Dotácia z Mestského úradu Svidník

Mestský úrad Svidník poskytol knižnici finančný príspevok na nákup literatúry v hodnote **300,- €**.

Knižné dary poskytli

Tlačiareň svidnícka, s.r.o. Svidník

Spolok ukrajinských spisovateľov na Slovensku

Zväz spisovateľov Ukrajiny

Knižný dar učebníc z vydavateľstva Oxford University Press Bratislava

K N I Ž N I C E O K R E S U S V I D N Í K

Počet obcí spolu: 66

Počet miest: 2 (Svidník, Giraltovce)

Okres Svidník v roku 2012 evidoval 10 knižníc, z toho:

- **1 regionálnu knižnicu – Poddukliansku knižnicu vo Svidníku**
- **1 Mestskú knižnicu v Giraltovciach**
- **6 obecných knižníc s neprofesionálnymi zamestnancami**
- **2 obecné knižnice s profesionálnymi zamestnancami**

Do štatistického vykazovania za rok 2012 po prvýkrát neboli zaradené knižnice, ktoré stagnovali viac ako 5 rokov. V regióne Svidník je viacero nečinných knižníc, tento problém nastal v knižničnom systéme na celom Slovensku po novembri 1989 a následnom prijatí zákona o obecnom zriadení, kedy nastal rozpad strediskového systému. Hľadali sa adekvátne riešenia zlej situácie, a tak vznikla myšlienka zavedenia mobilných knižníc do knižničného systému. Preto v okresoch Svidník a Stropkov od roku 1993 fungujú bibliobusy ako stála, náhradná, ale aj doplnková služba za nečinné obecné knižnice. V súčasnosti jeden **bibliobus zabezpečuje knižnično-informačné služby v okrese Svidník v 33 obciach a v okrese Stropkov v 27 obciach.**

Počet obecných knižníc spolu: 8, z toho:

- a) profesionálnych: 2
- b) neprofesionálnych: 6
- c) stagnujúcich: 36

Počet knižníc, ktoré obnovili činnosť: 2

Počet sprofesionalizovaných knižníc: 2

Počet knižníc, ktoré nedostali finančné prostriedky na nákup KF: 5 (Okrúhle, Kračúnovce, Kružľová, Mestisko, Vyšný Mirošov)

Počet knižníc, ktoré doplnili KF: 4 (Giraltovce, Kalnište, Lodomirová, Rakovčiek)

Podduklianska knižnica má zriadené 3 pobočky, a to pobočku pri Domove dôchodcov, pobočku pre zrakovo postihnutých pri hudobnom úseku a 1 mobilnú knižnicu.

Knižničný fond

Celkový stav KF v okrese Svidník k 31.12.2012 bol **134 038 kn.j.**, z toho v PK Svidník 93 634 kn.j., v MsK Giraltovce 18 838 kn.j. a v obecných knižniciach 21 566 kn.j.

Je to stav fondu už iba činných knižníc v okrese – po prvýkrát sa stagnujúce knižnice nezapočítavajú do štatistického vykazovania. V r. 2012 obnovili 2 knižnice svoju činnosť, a to Kalnište a Ladomirová. Neboli zrušené žiadne knižnice.

Počet kn.j. na 1 obyvateľa v okrese činí 6,38 kn.j. (z počtu **20 984 obyvateľov**, bez obyvateľov. stag. knižníc). Na 1 používateľa pripadá 40,34 kn.j.

Ročný prírastok KJ v okrese Svidník činil **3 241 kn.j.**, z toho v PK 2 283 kn.j., v MsK Giraltovce 96 kn.j. a v obecných knižniciach 862 kn.j.

Úbytok v roku 2012 činil **7 037 kn.j.**, z toho 5 978 v PK, 1 059 kn.j. v MsK Giraltovce, v obecných knižniciach neboli žiadne úbytky.

Knižnice v okrese odoberali 48 titulov periodík v 67 exemplároch.

Celkový počet KJ spracovaných automatizovane v okrese Svidník činí 112 472 kn.j.

Výpožičky

V roku 2012 bolo vypožičaných v knižniciach okresu Svidník **89 343 kn.j.** (nárast o 5 174 výpožičiek oproti roku 2011), z toho 72 411 kn.j. v PK, 13 624 kn.j. v MsK Giraltovce a 3 308 kn.j. v obecných knižniciach.

Na 1 obyvateľa v okrese (20 984 obyvateľov) pripadá 4,26 výpožičiek a na 1 registrovaného používateľa 26,88 výpožičiek.

Prostredníctvom **MVS z iných knižníc** bolo používateľom okresu poskytnutých 128 kn.j. MVS-kou iným knižniciam bolo poskytnutých 84 kn.j.

Prezenčné výpožičky v okrese evidovala PK a MsK Giraltovce, spolu 5 157 kn.j. V PK bolo vypracovaných **42 rešerší a 1 bibliografia.**

Používatelia

Knižnice okresu Svidník zaregistrovali **3 323 používateľov**, z toho v PK 2 348, v MsK Giraltovce 305 a v obecných knižniciach 670 používateľov. Percento používateľov z počtu obyvateľov činilo 15,83. V porovnaní s rokom 2011 v okrese Svidník klesol počet registrovaných používateľov o 169.

Z celkového počtu používateľov bolo registrovaných **1 663 detí do 15 rokov**, čo predstavuje 50,05 %.

Knižnice v okrese Svidník spolu evidovali **36 495 návštevníkov**, z toho bolo 5 747 návštevníkov podujatí.

V obecných knižniciach zaregistrovali o 9 viac používateľov ako v roku 2011.

Ďalšie činnosti

K ďalším aktivitám v knižniciach patrilo aj organizovanie **vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí pre verejnosť**. V roku 2012 sa v celom okrese uskutočnilo **232 podujatí (nárast o 43)**, z toho v PK 207, v MsK Giraltovce 22 a v obecných knižniciach 3 - Mestisko, Okružle, Rakovčik.

Bibliografické a faktografické informácie sa štatisticky nesledovali. PK uskutočnila metodické návštevy (4), poskytla metodicko-poradenské konzultácie (78),

uskutočnila porady (18) a vykonávala edičnú činnosť (8). V roku 2012 boli vydané 4 čísla knihovníckeho časopisu **Poddukliansky knihovník**.

Informačné technológie

Knižnice v okrese Svidník zabezpečovali prístup k informačným zdrojom prostredníctvom PC. Celkový počet PC v okrese bol 33, z toho prístupných pre verejnosť s pripojením na internet 17.

Podduklianska knižnica vlastní 21 PC s pripojením na internet, z toho bolo 9 prístupných pre verejnosť, MsK Giraltovce slúži 10 PC, z toho 9 je prístupných pre verejnosť. MsK v Giraltovciach využíva program KIS MaSK.

PC v profesionálnych obecných knižniciach majú obce Okrúhle a Kalnište.
Návštevníci online služieb: 9 145.

Zamestnanci knižníc a hospodárenie

V roku 2012 zabezpečovalo činnosť knižníc v okrese Svidník po prepočítaní **20,18 zamestnancov**, z toho v PK 17, v MsK Giraltovce 1 a 2,18 zamestnancov v obecných knižniciach. Dve knižnice v okrese Svidník boli profesionálne, teda dvaja zamestnanci zabezpečovali činnosť knižnice. V roku 2012 v okrese Svidník vykonávalo knihovnícke činnosti v prepočte 16,18 zamestnancov (v PK 13, MsK 1 a v Ock 2,18 zamestnanca).

Knižnice v okrese Svidník v roku 2012 poskytli **finančné prostriedky na nákup KF v celkovej výške 18 680 €** (o 2 729 € viac), z toho PK Svidník 17 818 €, MsK v Giraltovciach 710 € a obecné knižnice 152 €.

Finančné prostriedky získané **grantom alebo darom** v okrese Svidník predstavujú čiastku **6 593 €**.

K N I Ž N I C E O K R E S U S T R O P K O V

Počet obcí v celom okrese spolu: 42

Počet miest: 1 - Stropkov

Okres Stropkov v roku 2012 evidoval 5 knižníc, z toho:

- **1 Mestskú knižnicu v Stropkove**
- **4 obecné knižnice s neprofesionálnymi zamestnancami**

Počet obecných knižníc spolu: 4, z toho:

- a) profesionálnych: 0
- b) neprofesionálnych: 4
- c) stagnujúcich: 22

Počet knižníc, ktoré nedostali finančné prostriedky na nákup KF: 4

Dve knižnice (Bukovce, Duplín) doplnili KF darovanými dokumentmi (161 kn.j.)

Podduklianska knižnica vo Svidníku dopĺňala, nahrádzala v obciach tohto okresu chýbajúce knižnično-informačné služby pojazdnou knižnicou - **BIBLIOBUSOM**, a to v **27** obciach okresu Stropkov (+ v okrese Svidník v 33 obciach) a taktiež v obci Repejov v okrese Medzilaborce.

Knižničný fond

Celkový stav KF v okrese Stropkov k 31.12.2012 bol **47 880 kn.j.**, z toho v MsK Stropkov 36 585 kn.j. a v obecných knižniciach 11 295 kn.j.

Počet kn.j. na 1 obyvateľa v okrese činí 3,85 kn.j. (z počtu 12 443 obyvateľov). Na 1 používateľa pripadá 68,11 kn.j.

V roku 2012 si samostatne nakúpila literatúru Mestská knižnica v Stropkove vo výške 1372 €. V porovnaní s rokom 2011 vyčlenili v roku 2012 na KF o 370 € viac.

Ročný prírastok KJ v okrese Stropkov činil 337 kn.j. (viac o 132), z toho v MsK Stropkov 176 kn.j. a v obecných knižniciach s neprofesionálnymi zamestnancami 161 kn.j. (Bukovce 99, Duplín 62).

Úbytky kn.j. v roku 2012 neboli zaznamenané žiadne. V roku 2012 nebola zrušená žiadna obecná knižnica.

V okrese knižnice odoberali 18 titulov periodík v 20 exemplároch.

Celkovo k 31.12.2012 bolo automatizovane spracovaných **34 519 kn.j.**, a to v MsK Stropkov, kde fond retrospektívne spracovávajú v programe Libris.

Výpožičky

V roku 2012 v okrese Stropkov bolo **vypožičaných 48 521 kn.j. (nárast o 8779)**, z toho 47 897 kn.j. v MsK Stropkov a v neprofesionálnych knižniciach 624 kn.j.

Na 1 obyvateľa v okrese Stropkov pripadá 3,90 výpožičiek a na 1 používateľa 69,02 výpožičiek.

Prostredníctvom **MVS** si zabezpečila dokumenty z iných knižníc MsK v Stropkove v počte 307 kn.j. **Prezenčné výpožičky** evidovala MsK, a to 22 667 kn.j.

V porovnaní s rokom 2011 v okrese Stropkov sa zlepšili ukazovatele v počte vypožičaných dokumentov o +8779, no bol zaznamenaný pokles zaregistrovaných používateľov o - 77.

V okrese je 1 mestská knižnica, avšak činnosť 4 obecných knižníc stropkovského okresu je obmedzená iba na základné výpožičné služby a vedenie základnej knižničnej evidencie. Stagnujúce knižnice (22) sú preto v okrese nahrádzané **bibliobusom**. **V celom okrese Stropkova zabezpečuje služby v 27 obciach.**

Používatelia

V okrese Stropkov bolo registrovaných **703 používateľov**, z toho v MsK 637 a 66 používateľov v neprofesionálnych knižniciach. **V roku 2012** v okrese Stropkov bolo zaevidovaných o 77 používateľov menej ako v roku 2011.

Percento používateľov z počtu obyvateľov v okrese predstavuje 5,65.

Z celkového počtu 703 používateľov bolo zaregistrovaných **239 detí do 15 rokov**, čo činí 34 %.

Knižnice v okrese Stropkov spolu zaevidovali **22 855 návštevníkov (nárast o 2643)**, z toho v MsK Stropkov 22 474 návštevníkov, v OcK 381. Na podujatiach sa v uplynulý rok celkovo zúčastnilo v knižniciach 4 142 návštevníkov (nárast o 156).

Ďalšie činnosti

MsK v Stropkove uskutočnila **96 vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí pre verejnosť (4 142 návštevníkov)**, z toho 5 informačných výchov.

MsK V Stropkove vypracovala **26 rešerší**.

Informačné technológie

Počet PC v okrese Stropkov je 12, z toho pripojených na internet pre verejnosť 8. MsK Stropkov evidovala 11 PC s pripojením na internet, z toho bolo 8 prístupných pre verejnosť. Obecná knižnica Duplín využíva 1 PC.

Zamestnanci knižníc a hospodárenie

V roku 2012 zabezpečovalo činnosť knižníc v okrese Stropkov v prepočte **5.18 zamestnancov**, z toho v MsK Stropkov 5 a 0,18 zamestnancov v neprofesionálnych knižniciach.

Knižnice v okrese Stropkov v roku 2012 poskytli **finančné prostriedky na nákup KF v celkovej výške 1 372 €** (iba MsK Stropkov).

Marec – mesiac knihy

História **Mesiaca knihy** sa začala písať v roku 1955, kedy prebehol prvý ročník. Od samého vzniku sa Mesiac knihy tešil priazni vládnuceho establishmentu. Nie je na tom nič divného, pretože zrod tohto veľkolepého kultúrneho projektu bol spojený s oficiálnymi miestami.

Akcia Mesiac knihy mala byť manifestáciou sily v službách komunistickej doktríny. Zacielená bola predovšetkým na vybrané skupiny obyvateľov, u ktorých bolo možné predpokladať "ideologický rast". Mládež, poľnohospodári a robotníci mali byť pretvorení v uvedomelých, socialistickému zriadeniu oddaných súdruhov.

Mesiac knihy a internetu

V roku 1989 prišla "zamatová" revolúcia a s ňou aj mnoho zmien. Mesiac knihy prestal byť akciou oficiálne riadenou z ministerstva a postupne takmer zanikol. Na jeho miesto nastúpil napr. Týždeň knižníc. S nástupom vizuálnych a elektronických médií prišla tlačená kniha o svoje výsadné postavenie, čo sa prejavilo okrem iného aj premenovaním Mesiaca knihy na Mesiac knihy a internetu.

Zaujímavé fakty o knihe

Pôvod slova 'Kniha'

Pôvod z latinského slova pre knihu Liber, pochádza od Rimanov, ktorí používali tenkú vrstvu „liber“ ktorá sa nachádza medzi medzi kôrou a drevom stromu. Anglické slovo „book“ pochádza z dánskeho slova pre knihy „bog“, čo znamená breza. Prví ľudia v Dánsku písali práve na brezovú kôru.

Cenné knihy

Vzácné prvé vydanie Alenky v ríši divov od Lewisa Carrolla bola vydražená za \$ 1,5 m na aukcii v New Yorku a stala sa tak najdrahšou detskou knihou v histórii.

Najväčšia kniha - Ku Tho Daw Phayar

Kompletná budhistická biblia (alebo budhistické biblie) boli ryté do 729 bielych mramorových tabliet a sú považované Mjanmarskými budhistami za ortodoxné texty. Tabule sú postavené do štvorca, pričom každý je chránený malým chrámom

Najväčšia knižnica na svete

Knižnica kongresu, Washington DC, USA obsahuje 28 miliónov kníh a má 532 kilometrov regálov.

Ak by ste išli cca 50 km za hodinu v aute, trvalo by vám tesne pod 8 hodín prejsť všetky. A to bez prestávky!

Britská knižnica v Londýne je 2. najväčšia s viac ako 18 miliónov kníh.

Najväčšie kníhkupectvo

Barnes a Noble kníhkupectvo, New York City, USA. Má 20.71 km z regálov a zaberá plochu 14,330 m².

Najpredávanejší autori

Táto pocta patrí Agathe Christie, autorke detektívnych príbehov. Od roku 1920 sa predalo cez miliardu výtlačkov jej kníh v anglickom jazyku a o ďalšiu miliardu viac v 45 cudzích jazykoch. Viac sa predalo už iba Biblie a kníh od Williama Shakespeara.

7 tipov, ako si vybrať dobrú knihu na čítanie:

1. Pozrite sa na obal. Prečítajte si názov a pozrite sa na titulnú ilustráciu.

2. Prečítajte si prvú stránku a použite pravidlo piatich prstov.

Pravidlo piatich prstov: Ak je na tejto prvej strane päť alebo viac slov, ktoré nepoznáte alebo nedokážete prečítať, kniha pravdepodobne nie je pre vás.

3. Prečítajte si ďalšie knihy od vášho osvedčeného autora.

4. Prečítajte si ďalšiu knihu z problematiky, ktorá vás zaujíma.

5. Spýtajte sa niekoho, komu dôverujete na jeho odporúčania (napr. Knižovníčky :-)).

6. Pozrite sa na veľkosť knihy (aby sa vám dobre držala, nebola ťažká,...).

7. Poobzerajte sa po dome. Na dobré knihy často ticho sadá prach vo vašom vlastnom dome. Možno ste zabudli na jednu knihu, ktorú ste dostali vlni na Vianoce alebo niekto, kto žije s vami má pár dobrých kníh...

<http://www.paradnedarceky.sk/clanky-o-darcekoch/76-darcekykukniham>

ODDELENIE AKO HO (NE)POZNÁTE

V tejto rubrike bude oddelenie bibliograficko-informačných služieb a regionálnej literatúry, postupne predstavovať rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný poddukliansky región, jeho históriu a súčasnosť, jeho malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí v tomto regióne. Veríme, že si ctený čitateľ nájde cestu do knižnice a načerpá a prehĺbi si svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

ZBORNÍKY O REGIÓNE SVIDNÍK

Do regionálneho knižničného fondu Oddelenia bibliograficko-informačných služieb a regionálnej literatúry Podduklianskej knižnice vo Svidníku pribudol ďalší „ochranársky“ zborníček. Krajský úrad v Prešove vydal v roku 2003 zborník pod názvom **Dvadsiatysiedmy (XXVII.) Východoslovenský tábor ochrancov prírody s medzinárodnou účasťou Vyšná Pisaná 26.júl-2.august 2003 : zborník odborných výsledkov**. Zborník má 92 strán, jeho zostavovateľom je **RNDr. Eva Konečná a Ing. Ján Čurlík**. Úvodná časť zborníka, ktorej autorom je Ing. Ján Čurlík, je venovaná stručnému zhodnoteniu tábora. O. i. sa v úvode uvádza, citujem: „Tábora sa zúčastnilo 287 ochrancov prírody, vrátane detí a hostí. Prezentovaných bolo 109 stanov. Účastníci pochádzali zo Slovenska, Česka a Poľska. Účastníci tábora sa rozdelili do 12 odborných sekcií“. Je užitočné spomenúť niektoré zaujímavosti, ktoré sú uvedené v úvode zborníka, napr. že v katastri obce Vyšná Pisaná bola identifikovaná asi 300 ročná lipa, 250 ročný jaseň s výškou 35 m a mnoho cez 200 ročných javorov. Botanická sekcia identifikovala vyše 380 druhov rastlín, entomologická sekcia vyše 50 druhov motýľov, prvýkrát bol zistený obaľovač a nájdený vzácny druh Fúzača zavalitého. Dobré sa darilo aj mykologickej sekcií, identifikovaných bolo vyše 125 druhov húb, herpetologická sekcia potvrdila výskyt Salamandry škvrnitej, Jašterice obyčajnej, Skokana oskopiského. Geologická sekcia potvrdila výskyt pieskovca a slieňovca, ornitologická mapovala výskyt a pohyb vtákov. Historická sekcia najviac pritiahla ľudí k udalostiam, ktoré sa odohrali počas 2. svetovej vojny, najmä v Údolí smrti. Ďalšie hodnotenie výsledkov je uvedené v príspevkoch vedúcich jednotlivých sekcií. V príspevku **Ing. Martina Dubása Krajina Vyšnej Pisanej a jej okolia**, sa o. i. uvádza, že skúmané boli náučné trasy, a to katastrofe obcí **Vyšná Pisaná, Nižná Pisaná, Dlhoňa, Havranec, Krajná Porúbka, Medvedie, Šarbov, Vápeník a Kečkovce**. Skúmaná bola krajinná štruktúra: lesy, nelesná stromová a krovinná vegetácia, trvalé trávne porasty, poľnohospodárska pôda, intravilány obcí, vodné toky a vodné plochy. Charakteristike lesných ekosystémov a ich ochrane sa venuje **Ing. Milan Kidala** v článku **Hodnotiaca správa z výsledkov práce lesníckej sekcie**. Výsledky práce botanickej sekcie počas tábora hodnotí **RNDr. Eva Sitášová, PhD. a Ing. Ján Terray** v príspevku **Poznámky k botanickým pomerom v západnej časti Chránenej krajinej oblasti Východné Karpaty**. Je to rozsiahla hodnotiaca správa,

v ktorej je uvedený zoznam vyšších rastlín v latinskom pomenovaní a 27 fytoecenologických zápisov v katastroch spomínaných obcí. Aj ďalšie hodnotiace príspevky botanickej sekcie sú z pera RNDr. Sitášiovej a Ing. Terrayho pod názvom **Mapovanie výskytu nepôvodných, invázných a expanzívnych cievnatých rastlín v západnej časti Chránenej krajinej oblasti Východné Karpaty a Poznámky k výskytu pozoruhodných drevín v západnej časti Chránenej krajinej oblasti Východné Karpaty**. Mgr. Rudolf Amrien v príspevkoch **Geologická sekcia na XXVII. VS TOP-e a Geologická charakteristika územia povodia Kapišovky** hodnotí činnosť a výsledky geologickej sekcie. Činnosť herpetologickej sekcie hodnotí Ing. Jiří Haleš v príspevku **Zpráva o výsledcích herpetologických průzkumů během VS TOP 2003**. RNDr. Miroslav Fulín, PhD. v príspevku **Hniezdenie bociana bieleho (Ciconia ciconia) v okrese Svidník v roku 2003** dokumentuje jednotlivé hniezda bocianov v meste Svidník a Giraltovce a v obciach Beňadikovce, Cernina, Cigla, Dlhoňa, Dubová, Dukovce, Hrabovčák, Hunkovce, Kalnište, Kapišová, Kečkovce, Kračúnovce, krajná Poľana, Krajná Porúbka, Kružlová, Kuková, Kurimka, Ladomirová, Lužany pri Topli, Matiaška, Matovce, Mičakovce, Nižný Mirošov, Nižný Orlík, Okružle, Radoma, Roztoky, Svidnička, Soboš, Šapinec, Vagrinec, Vápeník, Vyšná Jedľová, Vyšná Pisaná, Vyšný Mirošov a Vyšný Orlík. Autormi príspevku **Poznámky k faune motýľov (Lepidoptera) západnej časti CHKO Východné Karpaty** je RNDr. Ľubomír Panigaj a Ing. Ignác Richter, v ktorom hodnotia činnosť entomologickej sekcie, je tu uvedený aj zoznam zistených druhov motýľov a lokality výskytu. RNDr. Ľubomír Panigaj v príspevku **K výskytu niektorých zaujímavých druhov bezstavovcov (Evertabrata) zistených počas XXVII. VSL TOP-u vo Vyšnej Pisanej** uvádza viaceré pozoruhodné druhy hmyzu a pavúkovcov v skúmaných lokalitách. Mgr. Róbert Hriž (Svidničan, pozn. aut.) v príspevku **Z činnosti historickej sekcie** oboznamuje s dejinami a vývojom osídlenia a pamiatkami regiónu pod Duklou a v okolí Vyšnej Pisanej, je tu uvedený aj stručný prehľad pravekého osídlenia podduklianskeho regiónu. Hodnotné odborné príspevky a výsledky výskumu počas tábora, ktoré sú zdokumentované v uvedenom zborníku, sú obrovským prínosom pre poddukliansky región, kde sa opäť potvrdilo, že je to región nielen s krásnou, malebnou prírodou, ale aj s významnou, častokrát unikátnou, flórou a faunou, geologickými nálezmi, či zaujímavými artefaktmi pravekého osídlenia. Preto tento zborník je užitočný tak pre milovníkov a ochrancov prírody, ako aj pre študentov stredných a vysokých škôl, pedagógov, historikov a ostatných záujemcov. Veríme, že si ctení čitatelia a obyvatelia nášho regiónu nájdu cestu do knižnice a siahnu po tomto unikátnom zborníčku, a tak si rozšíria svoje vedomosti aj o tejto oblasti nášho života.

Emília Kudlová

pokračovanie v ďalšom čísle

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej budeme predstavovať osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

Mikuláš Hvozda

ľudový rusínsko-ukrajinský básnik a prozaik

Narodil sa 24.12.1926 v Lodomirovej, okr. Svidník, v roľníckej rodine. Už ako mladý chlapec rád čítal knihy, však mal poéziu Alexandra jeho tvorbu. Do ľudovej v šk. r. 1933/34. Na školské „Nemohol som si kúpiť zarábalo málo. Zbieral som Židia, a tak som si za potrebné knihy“. Jeho Kapišovský z Chmeľovej, Schudiková a Juraj Mlinarič. najlepších žiakov, rád čítal Pravoslávni mnísi chodili do školy vyučovať Mikuláš najlepším žiakom,

monastiera, podaroval knihu. Pre mladého Mikuláša to bola vtedy veľká česť. Po čase najlepších žiakov, a teda aj Mikuláša Hvozdu, pozvali mnísi do monastiera na vyučovanie ruského a cirkevnoslovanského jazyka a náboženstva. Mikuláš Hvozda býval a učil sa v monastieri, a to bola ďalšia škola jeho života. K srdcu mu prirástli bohoslužby v cirkevnoslovanskom jazyku, utužil sa v kresťanstve, čo častokrát vyjadril aj vo svojej poetickej tvorbe. V r. 1941 skončil 8 tried základnej školy a ako 15-ročný začal pracovať vo firme Stuag, ktorá opravovala starú historickú cestu z Duklianskeho priesmyku do Svidníka. V r. 1942-1944 pôsobil vo firme Vančura a spol. v Krajnej Poľane, kde sa vyučil za automechanika. Po vojne, v r. 1946, absolvoval vodičský kurz a získal kvalifikáciu vodič na všetky typy automobilov. Najprv pracoval ako vodič nákladného automobilu firmy Kosar, ktorá budovala v Lodomirovej nové domy pre obyvateľov obce. Od r. 1951 až do roku 1989 pracoval ako vodič autobusu v Československej automobilovej doprave (ČSAD) vo Svidníku. Mikuláš Hvozda celý svoj život prežil v Lodomirovej. Svoju tvorbu začal krátkymi básničkami, v ktorých dominoval motív ťažkého života ľudí spod Makovice v minulosti, ale aj ich túžba žiť krajšie a lepšie. Prvé básne boli publikované v novinách Roľník spod Dukly, Nove žyttja, v časopise Družno vpered, Dopravák, Družstevné noviny, Podduklianske noviny. Jeho básne boli vysielané vo vtedajšom Slovenskom rozhlase, Ukrajinské štúdio, Prešov. Výber jeho básní bol knižne uverejnený

v zborníku **Zelenyj vinočok, červoni kvitočky** (Zelený venček, červené kvietčky) v r. 1965 a v r. 1974 v zborníku **Karpaty pisneju včarovani** (Karpaty piesňou očarené). Okrem poézie písal aj prózu, najmä krátke poviedky z každodenného života na dedine. Prvá samostatná autorova zbierka básní vyšla v r. 1976 pod názvom **Makovyc'ki dzvinočky** (Makovické zvončeky) a v r. 1982 zbierka poviedok pod názvom **Sil'ski opovidi** (Dedinské poviedky). Básne a poviedky písal miestnym rusínskym nárečím, v knižnej podobe vyšli v ukrajinskom jazyku. Od r. 1989 autor svoju poéziu publikoval v rusínskych periodikách Narodny novynky, v časopise Rusyn a v rusínskych ľudových kalendároch, od roku 1998 do r. 2008 v regionálnych novinách Dukla a v Podduklianskych novinkách. Ďalšie autorove zbierky básní boli knižne publikované v rusínskom jazyku. V r. 2002 vyšiel jeho výber poézie pod názvom **Kvitky z mojej zahorodky** (Kvietky z mojej záhradky). Výber zostavil Ivan Rusinko a vydala Rusínska obroda v Prešove. Časť jeho básní bola publikovaná aj v zborníku rusínskej ľudovej poézie **Terňova ruža** (Tŕňová ruža), ktorý vyšiel v r. 2002, zostavila ho Anna Plišková a vydala Rusínska obroda v Prešove. V roku 2006 vydal Svetový kongres Rusínov v Prešove jeho ďalšiu zbierku poézie pod názvom **Spovid' Rusyna** (Spoveď Rusína). Mikuláš Hvozda sa zúčastňoval mnohých besied a stretnutí s čitateľmi v Podduklianskej knižnici vo Svidníku. V r. 1996 vydala Okresná knižnica vo Svidníku bibliografiu **Poznávajme osobnosti nášho regiónu : Nykolaj Hvozda, Ivan Rodák, Ivan Žak**. V bibliografii je s. 1-15 venovaná životu a tvorbe Mikuláša Hvozdu. Rozsiahla je autorova rukopisná tvorba. Veľmi citlivo a rýchlo reagoval na rôzne situácie v každodennom živote. Svojim perom a veršami - rýmovačkami častokrát veselo i vážne pranieroval zlé medziľudské vzťahy, malomeštiactvo, odnárodňovanie. V celej tvorbe Mikuláša Hvozdu je zobrazený nielen ťažký život podduklianskeho Rusína v minulosti, ale aj tematika vojny a povojnový život v mestách a obciach pod Duklou. V mnohých básňach ospieval krásu prírody, radosti i starosti človeka, lásku ľúbostnú i materinskú, zvyky na dedine a pod. Je tu zobrazená aj tematika ťažkého sociálneho a národnostného života karpatských Rusínov, lyrika a vlastenectvo, sociálno-ekonomické zmeny po novembri 1989, ale aj básne venované deťom. Hrdo sa hlásil k odkazu predkov a k svojmu kraju, čo vyjadril napr. aj svojimi veršami:

*U našych Karpatoch svižyj vitryk duje,
des sja Rusyn rodyt, tam žyty rychtuje.*

*Ne dav by-m t'a, rodnyj kraju, za žadny palaty,
bo tu l'ude žyjuť ščastny, choc' i nebohaty.*

Mikuláš Hvozda zomrel 3.9.2010 v Ladomirovej, kde je aj pochovaný.

Použitá literatúra

Rudlovčáková, Helena: Zelenyj vinočok – červoni kvitočky.- In: Zelenyj vinočok, červoni kvitočky. Prjašiv : Slovac'ke pedahohične vydavnyč'tvo, 1965.- s. 415-446.

Kudlová, Emília: Poznávajme osobnosti nášho regiónu : Nykolaj Hvozda, Ivan Rodák, Ivan Žak.

Bibliografia. Svidník : Okresná knižnica, 1996. 32 s. ISBN 80-85147-22-X

Kudlová, Emília: Nykolaj Hvozda / PK. In: Kultúrnik.- Roč.III, č. 3 (1997), s. 4.- V rubrike Osobnosti regiónu

Rusinko, Ivan: Jeho puť / Ivan Rusinko.- In: Hvozda, Nykolaj. Kvitky z mojej zahorodky. Prjašiv : Rusyns'ka obroda, 2002.- s. 156-164.

Emília Kudlová

Z pera našich čitateľov

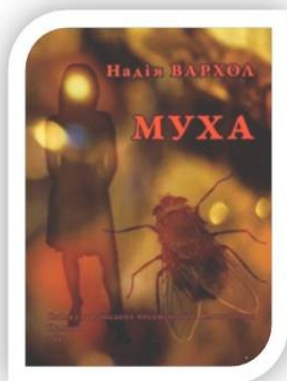
Napísali ste nám:

Vyšlo satirické dielo Nadeždy Varcholovej

Spolok ukrajinských spisovateľov na Slovensku vydal novú knihu Nadeždy Varcholovej *Mucha*. Ide o satirické dielo, ktorého hlavným motívom je metamorfóza človeka na muchu. V humornom až satirickom podaní je vykreslené konanie jednotlivých druhov dotieravého dvojkridleho hmyzu, s ktorými prichádza do kontaktu dievčina, premenená za vedeckým účelom na muchu, aby v takejto podobe získala pre slávneho akademika dôveryhodné informácie o mušacej mentalite, psychike a pod. S týmto zámerom navštívi všetky druhy múch, ktoré sa zdržiavajú predovšetkým v blízkosti ľudských príbytkov: muchu maštalnú, muchu domácu, muchu dobytkársku, mäsiarku, svätóžansku mušku, muchu mimozemšťanku (lastovičku), „mynutnyka“ (ojedinelá démonická bytosť, určujúca osud človeka pri jeho narodení, ktorá sa vyskytuje v ukrajinskom folklóre vrátane folklóru rusínsko-ukrajinského etnika na Slovensku). Jej bádateľské ambície ju zavedú aj do krčmy, školy, ba dokonca sa ocitne aj na mušacom súde. Zúčastní sa aj pri narodení muchy, mušacej svadbe a svadobnej noci na prokrustovom lôžku s pavúkom. Z pavučiny ju vyslobodia tajní agenti s úmyslom vyslať ju medzi ľudí a získať najdôležitejšie údaje o ich spôsobe života, mentalite, duševných javov a pod.

Mucha intelektuálna pre zmenu píše o Človeku. V zmenenej ľudskej podobe retrospektívne zažíva to, čo predtým dievčina premenená na muchu. Hoci navonok je ľudskou bytosťou, ovládajú ju stále mušacie gény, preto v jej konaní vzniká veľa komickosti až absurdnosti. V skutočnosti v mušacom svete sa kritizujú nedostatky ľudskej spoločnosti: megalománia, obohacovanie sa, korisťníctvo, nevera, klamstvo, pokrytectvo, prefíkanosť, nezmyselnosť, obmedzenosť, byrokracia, pochabosť, rôzne pseudoteórie, kvázivedy a pod. Aj napriek tomu, že táto próza bola napísaná ešte v roku 1994, nestratila nič na svojej aktuálnosti.

Dielo je patrične rodovými menami, ladená próza je v ukrajinskom jazyku a Úradu vlády SR – 2012. Tlač: Tlačiareň

popretkávané frazeologizmami či týkajúcich sa výrazu MUCHA. Humorne napísaná ľahkým čitateľným štýlom bola realizovaná s finančnou podporou program Kultúra národnostných menšín svidnícka, s. r. o., Svidník.

Jozef Varchol

Slávnostnou akadémiou si uctili veľikána Tarasa Ševčenka

Regionálna Rada Zväzu Rusínov-Ukrajincov Slovenska v spolupráci so SNM – Múzeum ukrajinskej kultúry a Klubom umeleckého slova pri Podduklianskej knižnici vo Svidníku pripravili slávnostnú akadémiu **Marcový chodníček k Tarasovi** - literárno-hudobné pásmo poémy Tarasa Ševčenka Slúžka („Najmyčka“). Hlavným motívom tohto romantického diela je nešťastný osud slobodnej matky, ktorá kvôli šťastiu svojho

nezákonného dieťaťa je prinútená utajovať svoje materstvo. Z tohto dôvodu chudobná Hanna sa rozhodne ponechať svojho nemanželského novorodenca pred domom majetného, bezdetného staršieho manželského páru a po čase sama sa ponúkne do ich príbytku za slúžku. Takýmto spôsobom je neustále v kontakte so svojím synom, ktorého pokrstili menom Marko, ale až po uplynutí niekoľkých rokov, keď Marko je už ženatý a stal sa otcom, na smrteľnej posteli sa mu prizná, že je jeho rodnou matkou.

V úlohe Hanny vďaka svojmu lyrickému zafarbeniu hlasu zaimponovala mladá a veľmi nadaná recitátorka Ľudmila Ražina, ktorá spolu s Annou Vaňkovou bola scenáristkou programu. Pôsobivými boli aj prednesy ďalších recitátoriek: Svetlany Barnovej, Anny Vaňkovej, Olgy Cuprišinovej, Haliny Halčíkovej, Dáši Izsofovej, Sofii Kundrátovej, Márii Labíkovej, Heleny Pindárovej, Nataši Šepitkovej a Michala Biloruského.

Poetické slovo T. Ševčenka senzitívne dopĺňali ľudové makovické piesne tematicky zosúladené s materstvom v podaní ženskej speváckej skupiny SVIDNÍČANKA a tria TROPAR, ktoré do svojho repertoáru tento krát zahrnulo zhudobnené Ševčenkove básne („Taka jiji doľa“ – Taký jej osud), očarujúcu duchovnú volyňskú pieseň „Nič hlybokaja“ ako aj populárnu „Pisňu pro rušnyk“ (pieseň na básnické slová Andreja Malyška). Celé pásmo bolo úspešným prelínaním nádherných ukrajinských piesní vrátane folklóru rusínsko-ukrajinského etnika na Slovensku so zhudobnenou poéziou Ševčenka, čo v záverečnej ďakovnej reči konštatovala aj generálna konzulka Ukrajiny na Slovensku pani Olha Benč s vyzdvihnutím slovanskej vzájomnosti, o čo sa celý svoj život usiloval aj sám bard ukrajinského národa Taras Ševčenko.

Touto slávnostnou akadémiou si Svidníčania dôstojne uctili pamiatku veľikána a symbolu Ukrajiny Tarasa Ševčenka, ktorého básne sú stále živé, navodzujú estetický zážitok, pričom obsahujú čaro nepominuteľnej krásy.

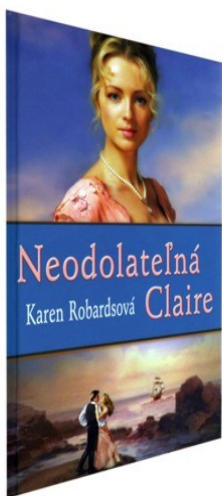

Nadežda Varcholová
foto: Ladislav Puškár

Police plné kníh

Nájdete v našej knižnici

Robardsová, Karen: Neodolateľná Claire.
Bratislava : Slovenský spisovateľ, 2013. - 271 s.

Populárna séria z regentského Anglicka o trojici svojráznych sestier Banningových pokračuje príbehom prostrednej sestry Claire. Obdivovanej kráske sa splní sen všetkých debutantiek, keď sa vydá za bohatého markíza z Tyndalu, ibaže osud má s ňou iné plány. Jedného dňa ju cestou na manželov statok unesú a jej život i srdce sa navždy zmenia. Záhadný šľachtic Hugh Battancourt zachráni Claire pred únoscami, no len preto, aby ju sám uniesol na loď smerujúcu do Francúzska. Omylom ju totiž pokladá za nebezpečnú špiónku...

DIAS, Lila - CARTON, Odile - MANAKO, Rumiko Shiraishi:
Ikebana tvorba krok za krokom. - Brno : Computer Press, 2011. - 119 s.

Ikebana, japonské umenie úpravy rezaných kvetov, rastlín a kríkov, je jedným z najvyčibrenejších prejavov japonskej estetiky. Ide o starobylú zručnosť, ktorá v priebehu stáročí prešla vývojom, ktorý vyústil do rôznorodých štýlov a stále kreatívnejších foriem. Pri tvorbe ikebany nie je dôležité zobrazovať povrch rastlín, ale vysvetliť ich vnútornú podstatu. Táto kniha predstavuje diela troch veľkých škôl ikebany: Ikenobo, Ohara a Sógecu. Tvorba je nafoťená krok za krokom, kompozícia patrí k rôznym štýlom a sleduje rytmus ročných období. Hoci tradičné i moderné úpravy pochádzajú z rôznych škôl, všetky majú niektoré spoločné vlastnosti. Cieľom publikácie je viesť čitateľa, aby prenikol do umenia ikebany.

ŠINKOVICOVÁ, Zuzana : Kráľovská koruna. Povesti a rozprávky z Nového Mesta nad Váhom a okolia.

Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej 2012. - 93 s.

A opäť sme do povest'ovej mapy Slovenska zakreslili zaujímavý, povest'ami opradený kút. Tentoraz je ním malebný kraj pod Javorinou, svet tajuplných hradov, hlbokých lesov, rozkošných mestečiek a dedín s bohatstvom tradícií a neuveriteľných príbehov... Napríklad sa dozviete o tom, odkiaľ sa v Novom Meste nad Váhom vzali tri starobylé meče, staršie ako história tohto kraja... A viete vôbec, prečo sa Nové Mesto nad Váhom nazýva Nové, hoci jeho dejiny siahajú až kamsi do dávneho stredoveku? A ako sa sem dostala kráľovská koruna? Odpovede nájdete v knižke a okrem toho pätnásť vzrušujúcich príbehov z bohatej minulosti Nového Mesta a jeho okolia.

POLÁKOVÁ, Adriana : Ako hravo zvládnuť domácnosť. Bratislava : Formats Pro Media 2012. - 109 s.

Aj vy patríte do skupiny tých žien, ktoré najviac milujú svoju domácnosť vtedy, keď je čistá, voňavá a v kuchyni na sporáku odychujú hrnce dobrého jedla? Potom určite viete, že dosiahnuť taký stav nie je vôbec jednoduché. Obľúbená televízna moderátorka

Adriana Poláková má už svoj knižný debut za sebou.

Medzi svojimi priateľmi a kamarátmi je známa ako dokonalá gazdinka, ktorá miluje čistú a voňavú domácnosť. Kým ale tento status získala, zozbierala a vyskúšala množstvo tipov,

trikov a rád ako si poradiť pri malých

domácich „katastrofách“. V knihe nájdete napr. rady ako zatočiť s nepríjemnými pachmi, škvrnami a flákmi, bez chémie s malými pomocníkmi, akými sú citrón, ocot, soľ a prášok do pečiva, triky a tipy ako vylepšiť polievky, omáčky, mäská, ale aj rôzne sladkosti a koláče.

Nadežda Mičáková

Jazykové omyly

V tejto rubrike sa venujeme otázkam jazykovej správnosti, cudzím slovám a frekventovaným nespisovným slovám, ktoré uvádzame spisovným náprotivkom, vychádzajúc z diela Krátky slovník slovenského jazyka, Bratislava 2003 a Príručka slovenského pravopisu pre školy a prax, Bratislava, 2005.

- ◆ Zdarma – **zadarmo**. Namiesto knižného slova zdarma používame spisovné slovo zadarmo.
- ◆ Zdieľať – **vyznávať**. Zdieľať je knižné slovo. Spisovné je vyznávať.
- ◆ Vyriadiť pozdrav – **odovzdať pozdrav**. Spojenie vyriadiť pozdrav je nespisovné. Správne po slovensky hovoríme a píšeme odovzdať pozdravy.
- ◆ Rada - **rad**. Zastaneme do radu, kupujeme lístok do prvého radu, stojí tam rad ľudí. V týchto spojeniach je slovo rada nesprávne.
- ◆ Chutnať - **chutiť**. Chutnať značí zisťovať chuť niečoho, iné je chutiť vo význame mať chuť, teda dobre mi chutí. Teda **jedlo mi chutí**, nie chutná.
- ◆ **Autostráda - diaľnica**. Autostráda je cudzie, prevzaté slovo, je správne a netreba sa mu vyhýbať na úkor druhého prevzatého a upraveného slova diaľnica, ktoré je spisovné.
- ◆ Chybné sa vyjadríme, ak použijeme slovo eventuelný, spisovne je **eventuálny**, vo význame možný, prípadný.

Viete, že... Viete, že...

- ◆ **bibliofília** /gréc./ vzácna kniha vynikajúca umeleckou grafickou úpravou a technickým spracovaním; záľuba v krásnych knihách
- ◆ **bibliofilstvo** /gréc./ záľuba v zbieraní krásnych a vzácných kníh; knihomilstvo
- ◆ **bibliofób** /gréc./ kto nemá rád knihy; nepriateľ kníh
- ◆ **bibliofóbia** / gréc./ chorobný odpor ku knihám
- ◆ **bibliograf** /gréc./ pracovník v bibliografii
- ◆ **bibliografia** /gréc./ náuka o spôsoboch a metódach zostavovania a využívania zoznamov, súpisov a prehľadov tlačív; praktická činnosť, ktorej podstatou je zostavovať a využívať záznamy literárnych diel a dokumentov na určité konkrétne ciele; knihoveda
- ◆ **bibliolatria** /gréc./ prehnané, prílišné uctievanie kníh
- ◆ **bibliológia** /gréc./ náuka o knihách a literárnych dokumentoch; knihoveda
- ◆ **biblioman** /gréc./ chorobný milovník kníh
- ◆ **bibliománia** /gréc./ chorobná záľuba v knihách
- ◆ **bibliomantia** /gréc./ veštenie z náhodne otvoreného textu knihy
- ◆ **bibliopedagogika** /gréc./knihov. špeciálna integrovaná disciplína knihovedy aplikujúca pedagogické a pedagogickopsychologické princípy a metódy na oblasť výchovného a vzdelávacieho pôsobenia knihy a knižníc

Prameň: ŠALING, Samo – IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária – MANÍKOVÁ, Zuzana. 1997. *Veľký slovník cudzích slov*. Veľký Šariš : SAMO – AAMM, 1997. 1310 s. ISBN 80-967524-0-5.

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike budeme na pokračovanie uverejňovať tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonal tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

BENJAMÍN

Benjamín – podľa kmeňovej genealógie Biblie najmladší z dvanástich Jákobových synov. V Jozefovom príbehu hrá významnú úlohu, je praotcom jedného zo židovských kmeňov, Benjamincov.

Z toho poznáme známy pojem benjamín – najmladší príslušník rodiny alebo spoločnosti.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Benjamin>

DIABOL

Diabol (satan) – podľa cirkevného a náboženského učenia zlá nadprirodzená bytosť, zosobnenie zla, nepriateľ človeka, zlý duch, čert. Vo všeobecnosti mocnosť (zlá) stojaca proti bohu či bohom (dobrým).

Poznáme napr. výraz: zapredať sa, slúžiť diablove, diablom posadnutý atď.

http://www.dimenzie.sk/1999_01/05satan.html

Prameň: Mičáková, Nadežda. 1997. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia I. : výberová bibliografia.* Svidník : Podduklianska knižnica, 1997. 39 s. ISBN 80-85147-25-4.

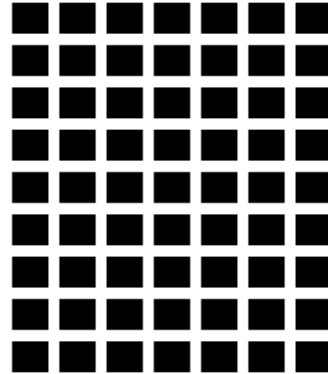

Čas na zábavu

Ako je otvorená tá kniha?
Smerom k Vám, či opačne?

Dobre sa pozrite...

uvidíte, že v bielych uličkách sú šedé miesta,
ale je to len výplod Vašej bujnej fantázie

<http://www.fodor.sk/spectrum/ilu.htm>

Do obrazca dopíňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

4			6		8			2
				7	4		6	5
7	9	6	1	5				
				6	3			
3		9	8				1	
			2			4	3	7
2			3					4
		5			1		9	
			4					

4	2					1	3	7
			7		2	8		
8		3	1					9
3			2	5				4
	6		9	8	7	3	1	
2	9	7				6		
6			5		1			
1		9		7				2
	5		3	2				1

**Podduklianský knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: metodika.sk@gmail.com, tel.: 054 7882191. Zodp. red.: Mgr.
Kamil Beňko. Zostavila: Bc. Ľudmila Očipková, Nadežda Mičáková**